

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Luonnonvarakiistojen sovittelun kokeilu Koitajoella

Tapaustutkimus luonnonvarojen
käytön yhteensovittamisesta
ympäristöpäätöksenteossa

Vesistökuunnostusverkoston vuosiseminaari 2017
Tampere 13.6.2017

OTT, FM Hilikka Heinonen
hilkka.heinonen@uef.fi
Itä-Suomen yliopisto

SOVIKO-projekti

(Sovittelu ja yhteishallinta ympäristöpäätöksenteossa –
kokeilu- ja kehittämishanke luonnonvarojen käytön yhteensovittamisessa)

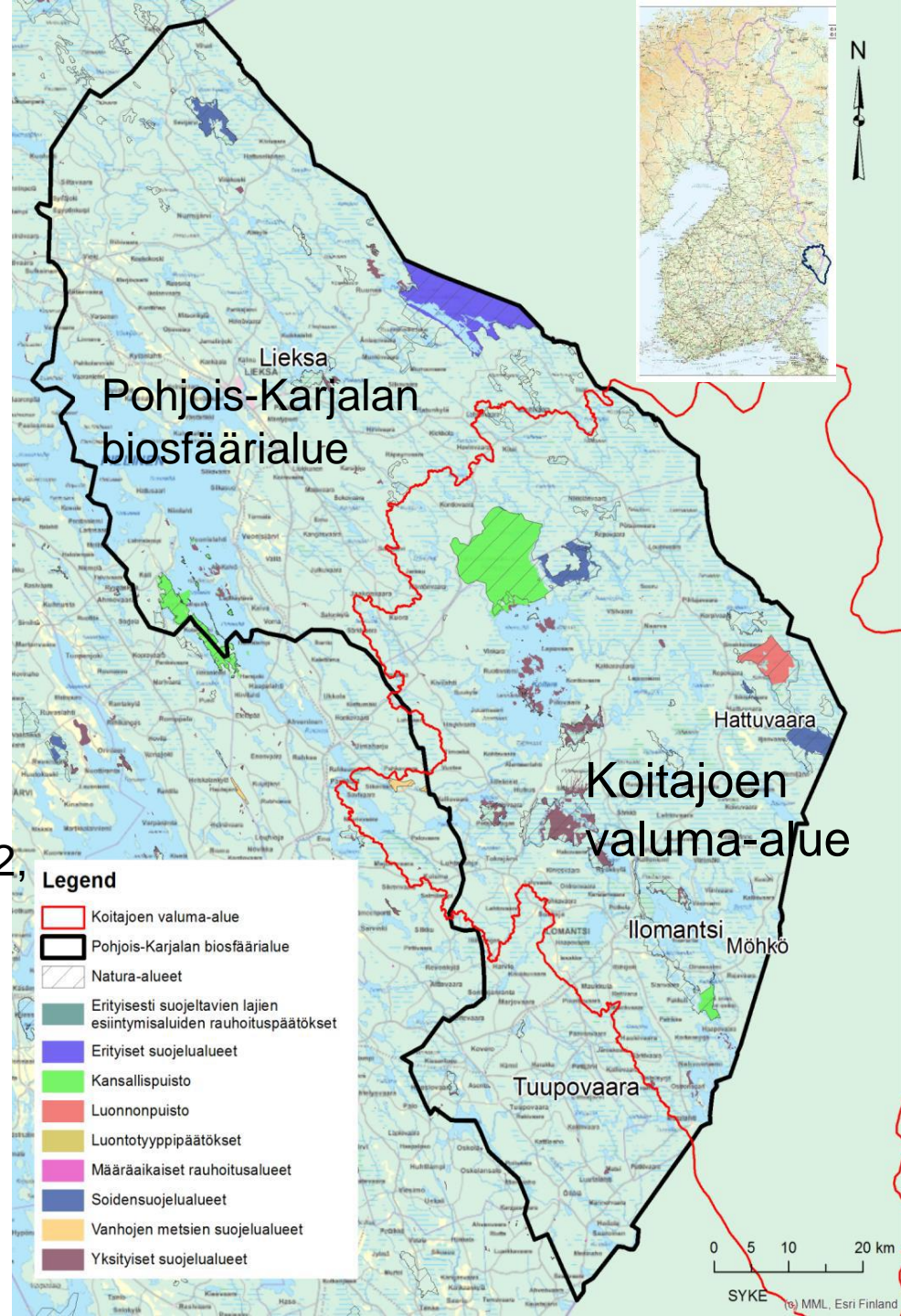
- Hankkeessa kartoitetaan luonnonvarojen käyttöön liittyviä kipupisteitä ja etsitään uusia toimintamalleja erilaisten intressien yhteensovittamiseksi.
- monitieteisessä hankkeessa ympäristöoikeuden ja –politiikan tutkimuksen näkökulmat yhdistyvät käytännölliseen kehittämistyöhön.
- hankkeessa tutkitaan oikeudellisen sääntelyn (esim. erilaisten lupa- ja kaavoitusprosessien) suhdetta vapaaehtoiisiin osallistumis- ja neuvotteluprosesseihin sekä luonnonvarojen yhteishallinnan erilaisia (collaborative management / collaborative governance) malleja
- hanke on kaksivuotinen (2017-2018) ja sen rahoittaa Maj ja Thor Nesslingin säätiö 250 000 eurolla.
- kokeilualueena Koitajoen valuma-alue
- ks. lisää: <http://uef.fi/soviko>

Koitajoen valuma-alue

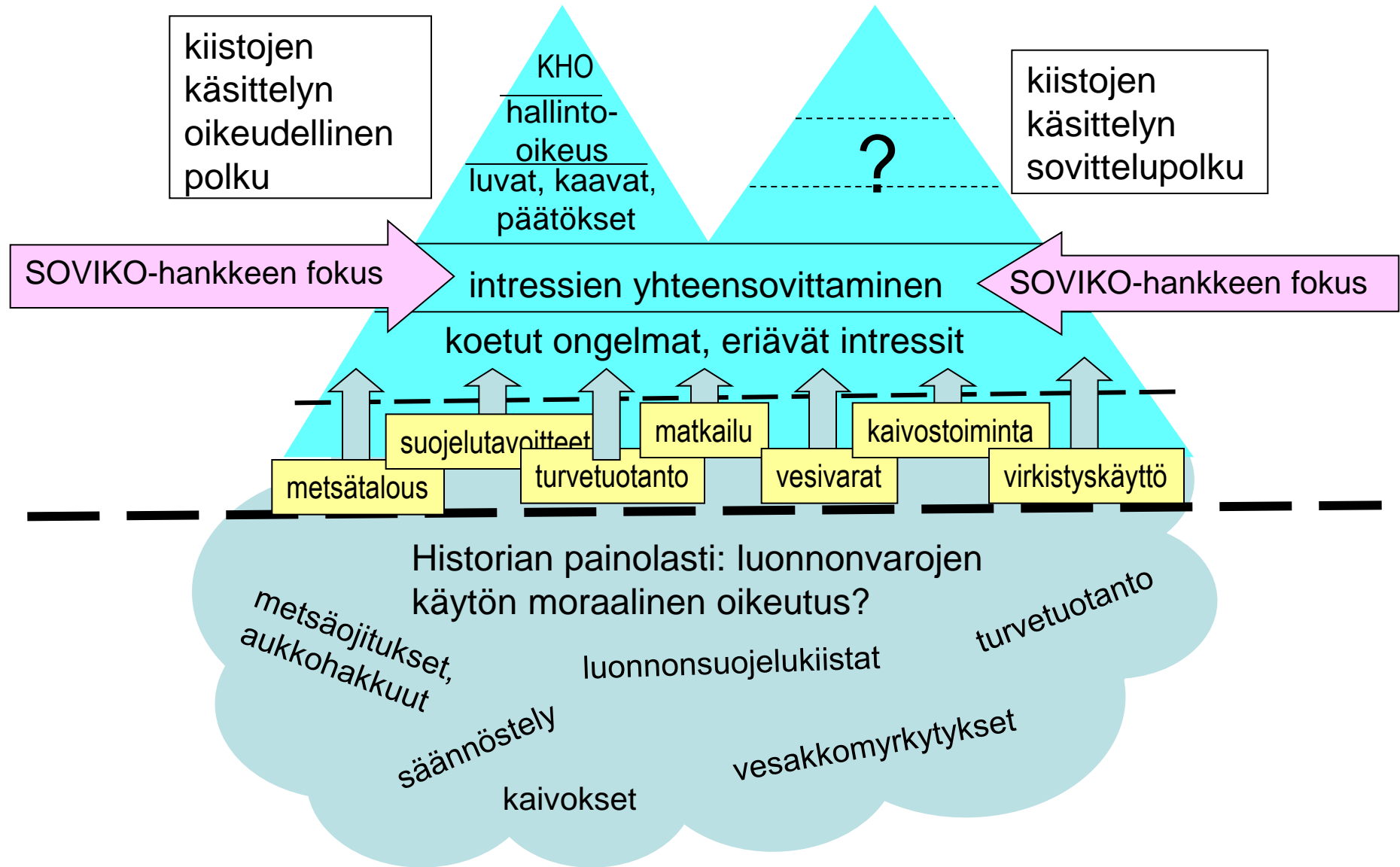
- Yksi suomen Freshabit LIFE IP – hankkeen alueista
 - Suomen itäisimmässä kolkassa Ilomantsin, Lieksan ja Tuupovaaran kuntien alueella
 - Pohjois-Karjalan biosfäärialueella, joka kuuluu UNESCO:n Ihminen ja biosfääri (MaB) –ohjelmaan
 - Sijoittuu Fennoskandian vihreän vyöhykkeen alueelle
- => kansainvälistä yhteistyötä

Valuma-alue kokonaisuudessaan 6630 km², josta 3741 km² Suomen puolella

- Turvemaata 39%
- Metsämaa 77 %
- Vesialueet 8,3%

SOVIKO:n viitekehys

Työmuodot

- *Koitajoki-foorum*in työskentelyn fasilitointi ja arviointi
 - Koitajoki - Koitere -foorumista kehitetään Ilomantsiin pysyvää alueellista yhteistoimintamuotoa.
 - ensimmäinen tilaisuus pidettiin 31.1.2017, seuraava elokuussa
- *Yhteistyöryhmän/luonnonvararyhmän* työskentelyn fasilitointi ja arviointi
 - mukana ainakin luke, ely, mh, ym, kunta, metsäkeskus, maakuntaliitto, endomines, upm, tornator, vapo
 - kaksi kokousta pidetty, seuraava syksyllä
- Haastattelut: paikalliset toimijat, kyläläiset ym.
- Konfliktianalyysi ja oikeudellinen analyysi

Kaksijakoiset tavoitteet

Palvelutehtävä

- toimintatutkimus: tutkijat ja fasilitaattori osallistuvat vuorovaikutuksen rakentamiseen luonnonvaratoimijoiden (hallinnon, yritysten ja kansalaisten) kesken.
- tulokset hyödyttävät suoraan kohdealueella ympäristökiistojen ehkäisemistä ja rakentavaa ratkaisua

Tutkimustehtävä

- sovittelumenetelmien kehittäminen
- hankkeen tulokset ovat sovellettavissa luonnonvarojen hallinnan aloitteissa ja strategioissa

Monitieteistä osaamista tutkimusryhmässä

- **Lasse Peltonen:** HTT (ympäristöpolitiikka), ympäristökonfliktien ratkaisun professori, hankkeen vastuullinen johtaja
 - ympäristökiistojen ja –politiikan yhteys, maankäytön konfliktit
 - lähiympäristökiistat, ns. NIMBY-kiistat sekä konfliktien ratkaisumahdollisuudet, myös sovittelu
 - tutkimustyön ohella myös konfliktien kartoittaja, prosessien fasilitaattori ja sovittelija
- **Hilkka Heinonen:** OTT, FM, projektitutkija, yliopisto-opettaja
 - hankkeessa ympäristöoikeudellinen näkökulma, oikeudellisen sääntelyn ja vapaaehtoisen, neuvottelevan yhteensovittamisen yhtymäkohdat ja jännitteet, yhteensovittamisen kokemusten kartoitusaiemmin:
 - väitöskirja viranomaisista kiistojen käsittelijöinä, naapuruussuhteet
 - useissa VNK:n ja YM:n rahoittamissa lainsäädännön kehittämishankkeissa
 - pitkä kokemus kunnan ympäristönsuojelusihteerinä

Monitieteistä osaamista tutkimusryhmässä

- **Jukka Sihvonen:** FL, yliopisto-opettaja, projektitutkija
 - hankkeessa ympäristöpoliittinen näkökulma paikallisen kehittämisen kysymyksiin ja erityisesti eri instituutioiden ja paikallistason toimijoiden vuorovaikutuksen merkityksiin sekä yhteyshenkilönä Pohjois-Karjalan alueellisten toimijoiden suuntaan
 - aiemmin mukana useissa MMM:n, YM:n, Tekesin ja Suomen Akatemian rahoittamissa hankkeissa
- **Tero Mustonen:** YTT, dosentti
 - hankkeessa tutkii Koitajoen planktonsiikaa (*Coregonus lavaretus* pallasi) avainlajina ympäristömuutosten tulkinnalle, korostaa paikallisen tiedon merkitystä luonnontieteellisen tiedon lisäksi vesistön muutosten tulkinnassa
 - maantieteen menetelmät ympäristömuutosten ja kylien kulttuurisen perinnetiedon tulkinnoissa.
- **Lari Karreinen:** VTM, aikuisopettaja
 - hankkeessa suunnittelee ja fasilitoi luonnonvarasuunnittelun yhteensovittamisen prosesseja sekä vuorovaikutusta
 - fasilitaattori ja ratkaisukeskeinen valmentaja

Yhteistyötahot

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND